

اهمیت بنیادین بیانیۀ روسیه و چین در دفاع از ایران

مصلطفی غنی زاده خبرنگار

در حالی که کشورهای اروپایی برای خوشامد آمریکا از ابرار ماشه در برجام استفاده کرده و فرایند بازگشت تحریم های سازمان ملل علیه ایران را آغاز کرده اند، رخدادی بسیار مهم و پرمعناتوسط چین و روسیه به جریان افتاده که ارزشی حتی فراتر از مسئله دفاع از ایران در موضوع اصلی دارد. موضوع از آنجاشروع شد که در حاشیه اجلاس شانگهای در چین، یک بیانیه سه جانبه میان ایران، روسیه و چین توسط وزرای خارجه سه کشور امضا شد که فرایند اجرایی ماشه توسط کشورهای اروپایی در سازمان ملل را از اساس بی اعتبار می خواند. در این متن مهم آمده است: «هرگونه گام یا اقدامی که برخلاف یا در تضاد با قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت برداشته شود، نمی تواند برای کشورهای عضو سازمان ملل تعهدات حقوقی بین المللی ایجاد کند.» چنین جمله مهمی به معنای آن است که چین و روسیه خود را از تحریم های بازگشته سازمان ملل مستثنی کرده و آن را خارج از حقوق مشروع بین الملل معرفی می کنند. این نامه در سطح وزرای امور خارجه و رسماً خطاب به دبیرکل سازمان و رئیس شورای امنیت تنظیم شده و با شماره S/۲۰۲۵/۵۴۶ در شورای امنیت و با شماره A/۷۹/۱۰۰۴ در مجمع عمومی سازمان ملل به گردش درآمده است.

نامه مذکور به نکات بسیار دیگری مانند خروج آمریکا از برجام به عنوان اولین ناقض، نقض کنندگی اروپا در طی اجرای برجام و توضیح اینکه اقدامات ایران نه نقض که اقدامات جبرانی است هم اشاره دارد تا استدلالات حقوقی به صورت مستحکم ارائه شود. در این نامه حتی به موضوع رأی گیری مشورتی در سال ۱۹۷۱ در موضوع نامیبیا و عدم امکان استفاده حقوقی طرف ناقض از یک معاهده بین المللی هم اشاره شده تا براساس قواعد سابق بین المللی، اصل خواسته اروپایی ها زیر سؤال برود. البته موضوع یک پیشینه حقوقی پیچیده درباره اقدامات همین سه کشور اروپایی در سال ۲۰۰۰ در مخالفت با دولت ترامپ برای اجرایی کردن اسنپ یک در آن دوره دارد که از حوصله این متن خارج است.

مهم این است که بیانیه مذکور و جملات محکم نمایندگان چین و روسیه در روز رأی گیری برای اسنپ یک، نشان از عزم جدی آن ها برای عدم رعایت تحریم های بازگشتی دارد. ثبت رسمی آن در دبیرخانه شورای امنیت هم یک پایه حقوقی برای این دو کشور در نقض های بعدی خواهد بود. این امر به معنای آن است که کمیته مذکور در تحریم ۱۷۳۷ که ممکن است در ادامه مشکلاتی برای ایران به وجود آورد نیز با مشکلات اجرایی و سنگ اندازی این دو کشور مواجه خواهد شد و در عمل، همان ارزش حداقلی خود را هم نخواهد داشت. جالب اینکه این احتمال در مقاله تحلیلی سایت رسمی شورای امنیت سازمان ملل هم مورد اشاره قرار گرفته است. همچنین موضوع تحریم تسلیحاتی که در تحریم های بازگشتی وجود دارد، با همین استدلال حقوقی ملغی خواهد بود؛ چراکه ایران تقریباً تمام سلاح ها و ادوات نظامی وارداتی خود را از همین دو کشور یا اقمار آن ها تأمین می کند و اگر این دو حاضر به اجرای آن نباشند، مشکلی در زنجیره تأمین به وجود نخواهد آمد. دیگر تولیدکنندگان جهانی هم که چهل واندی سال است با ایران کار نکرده اند، رعایت تحریم توسط آنان اهمیتی ندارد. در موضوع نفت نیز اساساً تحریم سازمان مللی وجود ندارد که اگر می داشت، با این تحفظ چین درباره ماشه دیگر مشکلی در خرید نفت ایران توسط بزرگ ترین خریدار آن به وجود نمی آمد.

علاوه بر این، نامه مذکور و تلاش حقوقی اخیر توسط دو عضو ثابت شورای امنیت می تواند یک استناد حقوقی برای کشورهای دیگر مانند برزیل و آفریقای جنوبی برای عدم رعایت تحریم های بازگشتی سازمان ملل باشد. یعنی این کشورها که در حال حاضر در بلوک غرب تعریف نمی شوند و با آمریکای ترامپ هم مشکلات عمیق دارند، در مقابل درخواست ها برای اجرای تحریم های سازمان ملل، به استنادات قانونی و عدم رعایت آن توسط دو عضو اصلی اشاره کنند. این همان نقطه خطرناک برای غرب و معنای گسترده تری است که در ماجرای ایران شکل گرفته و ممکن است اتفاقات بعدی را رقم بزند. درواقع، ساختار سازمان ملل و شورای امنیت آن که ساخته نظم غربی پس از جنگ جهانی دوم است و آمریکا از آن برای اعمال حقوقی قدرت خود استفاده می کرده، توسط این دو کشور بزرگ به چالش کشیده می شود. یکی از نگرانی های عمیق استراتژیست های مطرح غربی مانند استفان والت این است که با نقض قاعده های حقوق بین الملل توسط ترامپ و دولت آمریکا، قاعده های جدیدی پدیدار شود که دیگر ساخته غرب نیستند و منافع این کشورها به ویژه آمریکا را تضمین نمی کنند. شاید بتوان گفت همراهی اروپا با ترامپ در ماجرای اسنپ یک، یکی از سرآغازهای این ماجراست؛ البته اگر دو کشور روسیه و چین به بیانیه خود پایبند باشند. امری که فعلاً براساس درگیری های گسترده این دو کشور با بلوک غرب، از انگیزه های کافی در میان رهبران دو کشور برخوردار است. نقش ایران در ایجاد یک شکاف

بزرگ در میان کشورهای دارای حق وتوی شورای امنیت و ایجاد یک رویه جدید در حقوق بین الملل بسیار ارزشمند است؛ چراکه معمولاً چنین اتفاقاتی منجر به استناددهی در موارد بعدی خواهد شد. یعنی کشورهای دیگر در منازعات بعدی در سطح شورا، امنیت، به این استنادگذاری استناد خواهند کرد و از قواعد آن تخطی خواهند نمود. چنین رویه ای، درکنار تضعیف بیش از پیش نهادهای بین المللی به ویژه توسط ترامپ، به معنای حرکت رو به زوال نظم حقوقی غربی است. با این همه باید صبر کرد و دید که جریان رخدادهای مذکور به کجا خواهد رسید. اما این طلیعه حتماً ارزشمند و قابل توجه است.

فرهیختگان

شماره ۴۵۱۲
صفحه ۱۶
تومان ۱۰۰۰۰

سه شنبه
اول مهر ۱۴۰۴
۳۰ ربیع الاول ۱۴۴۷
۲۳ سپتامبر ۲۰۲۵

گزارش دوم تحقیقی «فرهیختگان» از آسیب های سانسور شده رژیم صهیونیستی در جنگ اخیر

ایران در قلب تل آویو چه کرد؟

۱۵۹۱۴

پس از ۵ سال، رشد اقتصادی منفی شد؛ در خود اقتصاد هنوز راه حل برای این مسئله وجود دارد

به دنبال راه های روی زمین برای رشد اقتصادی

۱۶

کشورهای اروپایی زیر فشار افکار عمومی یکی یکی کشور فلسطین را به رسمیت می شناسند

سقوط قدرت نرم اسرائیل

۷

پیشنهاد رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب در گفت وگو با «فرهیختگان»:

سال آخر کارشناسی صرف آموزش عملی در صنعت شود

۵۹۴

والدین مسئله اضطراب جدایی بچه ها رو چطور حل کنند؟

کلاس اولی ها را این طوری به مدرسه بفرستید

۸